

Viru-Nigula Vallavolikogu
Viru-Nigula Vallavalitsus

VIRU-NIGULA VALLA EELARVESTRAATEEGIA
2021–2025

VIRU-NIGULA 2021

Sissejuhatus	3
1. Majanduslik olukord riigis	4
1.1. Rahandusministeeriumi majandusprognoos 2020	4
2. Sotsiaalmajanduslik olukord Viru-Nigula vallas.....	6
3. Eelarvestrateegia eelarveosad.....	8
3.1. Põhitegevuse tulud	8
3.2. Põhitegevuse kulud	11
3.3. Investeermistegevuse eelarveosa	14
3.4. Finantseerimistegevuse eelarveosa	19
3.5. Likviidsete varade muutus	20
4. Ülevaade vallast.....	21
5. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem	21
6. Arvestusüksuse võlakoorem.....	22
7. Tundlikkuse analüüs.....	22

Sissejuhatus

Viru-Nigula valla eelarvestrateegia on koostatud vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses (edaspidi *KOFS*) § 20 sätestatule. Eelarvestrateegia koostamine on kohalikele omavalitsustele (edaspidi *KOV*) kohustuslik alates 2012. aastast.

Eelarvestrateegia koostamise eesmärk on tagada valla eelarvestamise jätkusuutlikkus keskpikas ajalisel raamistikus. Tegemist on eelseisvate aastate rahalisi võimalusi käsitleva finantsplaaniga, mis lähtub selle koostamise hetkel kasutada olnud teabest ja poliitilistest seisukohtadest. Üldjuhul koostatakse eelarvestrateegia samaaegselt valla arengukavaga. Sellise sammuga soovitakse saavutada nimetatud kahe dokumendi parem läbimõtestatus ja kooskõla, samuti mõjusam ja tõhusam kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmine, parem eri valdkondade valitsemise koostöö ning suurem selgus, et mida avaliku rahaga tehakse. Vastavalt *KOFS* § 20 lõikele 1 koostatakse eelarvestrateegia arengukavas püstitatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist. Eelarvestrateegiat korrigeeritakse vajadusel igal aastal 15. oktoobriks tulenevalt majanduskeskkonnas toimuvatest muutustest, täpsustades eelseisva aasta kavasid ning täiendades prognoosi aasta võrra. Erisus on 2020. aastal seoses COVID-19. *KOFS*-i § 59 on täiendatud lõigetega 15-17, mis sätestab, et 2020. aastal esitab kohaliku omavalitsuse üksus Rahandusministeeriumile andmed eelarvestrateegia kohta hiljemalt 15. detsembriks.

Eelarvestrateegias kohandatakse valla keskpika ajavahemiku plaane vastavalt muutustele majanduskeskkonnas ning valla arengu eesmärkidele.

Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos perioodiks 2020–2025, mis hõlmab eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksva aasta eeldatavad ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse kulud, olulisemad tegevused investeringute osas, investeringute kogumaksumuse prognoosi ja võimalikud finantseerimisallikad. Tuuakse välja eeldatav finantseerimistegevuse maht vaadeldaval perioodil ja likviidsete varade muutus, samuti informatsioon eelarvestrateegia perioodiks kavandatavatest kohalike maksude ja maamaksumäära muudatustest. Eelarvestrateegia on aluseks valla iga-aastase eelarve eelnõu koostamisele.

1. Majanduslik olukord riigis

1.1. Rahandusministeeriumi majandusproгноos 2020

Nii valla eelarvestrateegia kui ka valla eelarve koostamise protsessile avaldas mõju 2020 kevadtalvel puhkenud COVID-19 viirus ja sellest tulenevad muudatused majanduses ja seetõttu lükkus valla eelarvestrateegia 2021-2025 koostamine edasi detsembrikuusse.

Rahandusministeeriumi prognoosi kohaselt ei ole 2020. aastal järsust majanduslangusest pääsu ühelgi maailma arenenud riigil. Majanduse edasise arengu dikteerib selles kriisis viiruse kontrolli alla saamine, milles ei ole veel täit selgust. Seetõttu on määramatus tuleviku ees seekord eriti suur.

Rahandusministeeriumi prognoos lähtub eeldusest, et 2021. aasta jooksul saadakse viiruse levik kontrolli alla.

Prognoosi põhistsenaariumi kohaselt kahanes Eesti SKP 2020. aastal 5,5% ja kasvab 2021. aastal 4,5%, jäädes 2021. aasta lõpul 2019. aasta lõpu tasemele alla u 1%. Eelmise aasta sügisel prognoositud tasemest jääb aga Eesti SKP ka veel 2023. aastal 4% madalamaks. See stsenaarium eeldab, et riikide poliitikad hoiavad ära nõudluse olulise languse viiruse mõjust otseselt mõjutamata majandussektorites, ehk majanduslangus ei muutu laiapõhjaliseks.

Töötajate sissetulekute langus palgatulust piirdus 2020. aastal 4%ga tänu töötasu hüvitisele. 2021. aastal väheneb hõive veelgi, keskmise palga kasv peatub ning töötus tõuseb aastas keskmiselt 8%ni. Sissetulekud palgast ja sotsiaalsiiretest jäävad 2020. aastal vaid veidi eelnevale aastale alla, kuna keskmise pensioni kasv oli kevadel 11%. Sissetulekute kasv jääb 2021. aastal ilmselt marginaalseks, kuna pole ette näha ei palgatulu ega pensionide olulist suurenemist. Tarbijahinnad on 2020. aastal odavnenud toorainete, aktsiisikaupade maksulangetuse ja osade teenuste odavnemise tõttu 0,2% languses.

Eratarbimise viivad 2020. aastal 5% langusesse lisaks vähenevatele sissetulekutele ka eriolukorra aegsed tarbimispiirangud ning ebakindluse tõttu suurenev säästmine. Ebaselgus tuleviku ees vähendab ka erasektori investeeringuid, mida valitsuse abimeetmed ei suuda täielikult kompenseerida. Investeeringute vähenemine ulatub seetõttu 10%ni. Valitsussektori põhivarainvesteeringud on pöördunud 2020. aastal kasvule ning prognoosiperioodi teises pooles kiirenevad veelgi seoses mahukate projektidega.

Ekspordi kasv järgib välisnõudluse arengut, mis välisturgudele orienteeritud tööstuse suure osakaalu tõttu majanduses on oluliseks majandusarengu teenäitajaks. Pandeemiast tingitud turismiteenuste madalseisu tõttu veavad ekspordi langust sel aastal teenused, samas kaupade väljaveomahtude langus on osutunud kardetust väiksemaks. Kaupade ja teenuste eksport väheneb 8,5% ning mõnedes sektorites tuleb arvestada pikema taastumisega. Kriisi tulemusena kujuneb jooksevkonto ülejääk tänavu aegade suurimaks, ulatudes üle 4% SKPst.

Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon on 2021. aastal puudujäägis, mida planeeriti ka riigi eelarve strateegias. Majandustsükli hinnangust lähtudes on käesoleva ning järgmise aasta fiskaalstiimul õigustatud ning see aitab kriisi negatiivset majanduslikku mõju vähendada.

Tabel 1. Riigi peamised majanduslikud näitajad 2019–2024.

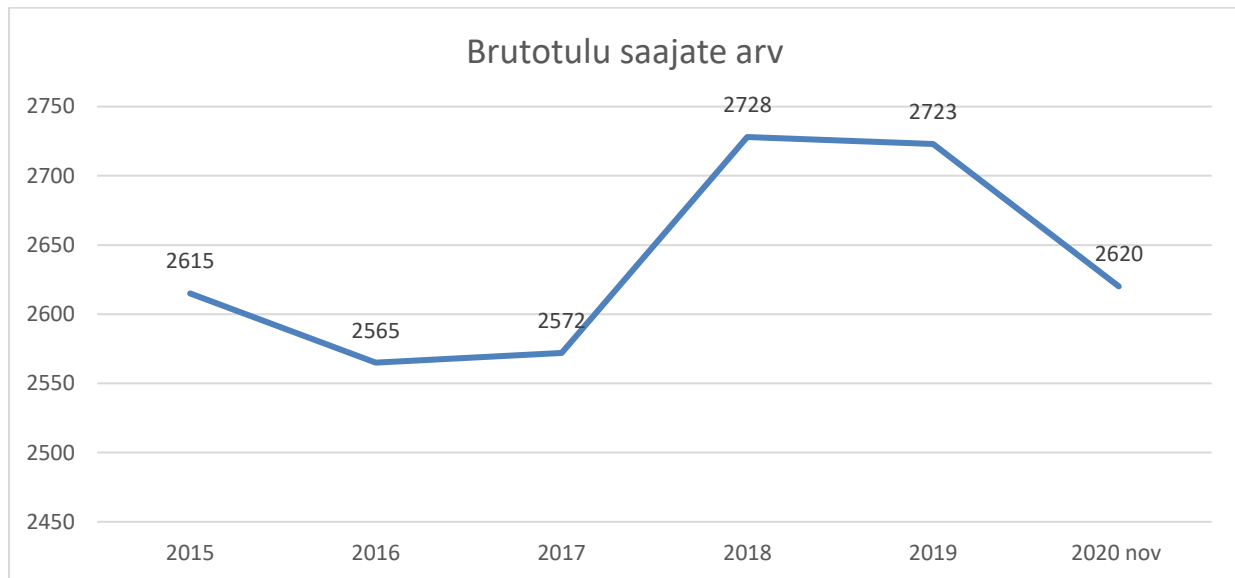
Näitaja	2019	2020	2021	2022	2023	2024
SKP reaalkasv, %	5,0	-5,5	4,5	3,5	3,0	2,3
SKP nominaalkasv, %	8,4	-5,6	6,4	6,0	5,8	4,6
Kaupade ja teenuste eksport	6,2	-8,5	5,8	4,5	3,2	3,0
Tarbijahinnaindeksi muutus, %	2,3	-0,2	1,4	2,2	2,1	1,9
Keskmine palk, eurot	1 407	1 422	1 428	1 493	1 565	1 626
Keskmise palga reaalkasv, %	5,1	1,3	-0,9	2,3	2,6	2,0
Keskmise palga nominaalkasv, %	7,5	1,1	0,4	4,5	4,8	3,9
Tööhõive kasv, %	1,0	-2,9	-0,3	0,8	0,8	0,7
Töötuse määr, %	4,4	7,5	8,0	7,3	6,6	5,9
Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon, % SKPst*	-2,7	-5,7	-5,9	-4,9	-3,3	-2,0
Valitsussektori võlakoomus, % SKPst*	8,4	18,2	24	27,4	29,6	31,3

Allikas: Rahandusministeeriumi majandusprognosis 2020

2. Sotsiaalmajanduslik olukord Viru-Nigula vallas

Viru-Nigula valla majanduslik analüüs näitab, et ühinenud vald on oma näitajate poolest nn keskmine Eesti vald, kus pisut võimekam piirkond on Kunda linn ja Viru-Nigula alevik, arengus veidi tagasihoidlikum on Aseri piirkond. Hinnangu aluseks on piirkondade keskmine tööhõive, töötuse määr, brutotulu saajate suhtarv elanikest, keskmine brutotulu (sh keskmine palk) ja nende näitajate dünaamika. Viru-Nigula vallas on seisuga 01.01.2021 5660 elanikku. 01.01.2020 seisuga oli 5778 elanikku (vähenemine 118 elanikku). Brutotulu saajate arv seisuga 30. november 2020 oli 2620, mis moodustab 46% elanike arvust.

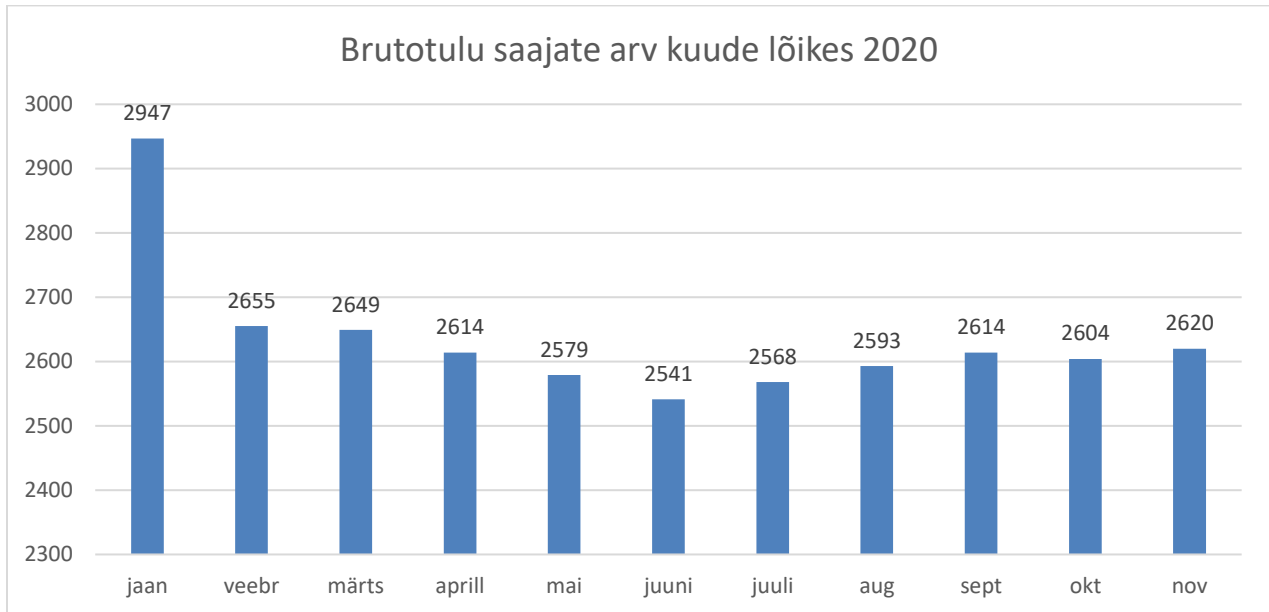
Brutotulu saajate arvu muutusi alates 2015. aastast kuni aastani 2020 iseloomustab järgmine joonis:

Joonis 1. Brutotulu saajate arv Viru-Nigula vallas 2015–2020.
(Allikas: Rahandusministeerium)

Brutotulu saajate arvu stabiilsuse tagab majanduslik olukord, kus pisut väheneva rahvaarvu juures tööhõive tänu pensioniea nihkumisele, elanike tervislikule seisundile ja lõimumisele paraneb, mis tagab maksumaksjate arvu stabiilsuse vähemalt järgneviks viieks aastaks.

Brutotulu saajate arvu muutust 2020. aastal kajastab joonis 2.

Joonis 2. Brutotulu saajate arvu muutus Viru-Nigula vallas 2020. aastal.

Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu prognoos on pigem tagasihoidlik ja jääb alla riigi keskvalitsuse prognoosile, mis omakorda peaks olema turvaline võttes arvesse võimalike majanduse langusest (või muudest teguritest) tingitud riske.

Joonis 3. Keskmine sissetulek TSD deklaratsioonide alusel Viru-Nigula vallas 2014–2019 (Allikas: Rahandusministeerium).

Keskmise brutotulu sees on ca 80-85% keskmine palk, emapalk, koondamishüvitised, juhatuse-
nõukogude hüvitised jne.

Kindlasti on veel teisi näitajaid, mis mõjutavad kaudselt füüsilise isiku tulumaksu (FIT) laekumist.
Neist olulisemad, et kui palju on ühes või teises ettevõttes Viru-Nigula enda inimesi ja töötajaid
teistest omavalitsusüksustest ning kuivõrd see sisemine struktuur ettevõttes muutub. Samuti
ümbrikupalga osakaal kogu sissetulekust ja selle osakaalu muutumine prognoosiperioodil, mida
peetakse ka üleriigiliseks probleemiks.

3. Eelarvestrateegia eelarveosad

3.1. Põhitegevuse tulud

Viru-Nigula valla eelarvestrateegia põhitegevuse tulude prognoos on toodud tabelis 2. Selle tabeli
koostamise aluseks on Rahandusministeeriumi eelarvestrateegia koostamise vorm, kus
põhitegevuse tulud on jaotatud oma sisult nelja valdkonda: maksutulud, tulud kaupade ja teenuste
müügist, saadavad toetused ning muud tegevustulud.

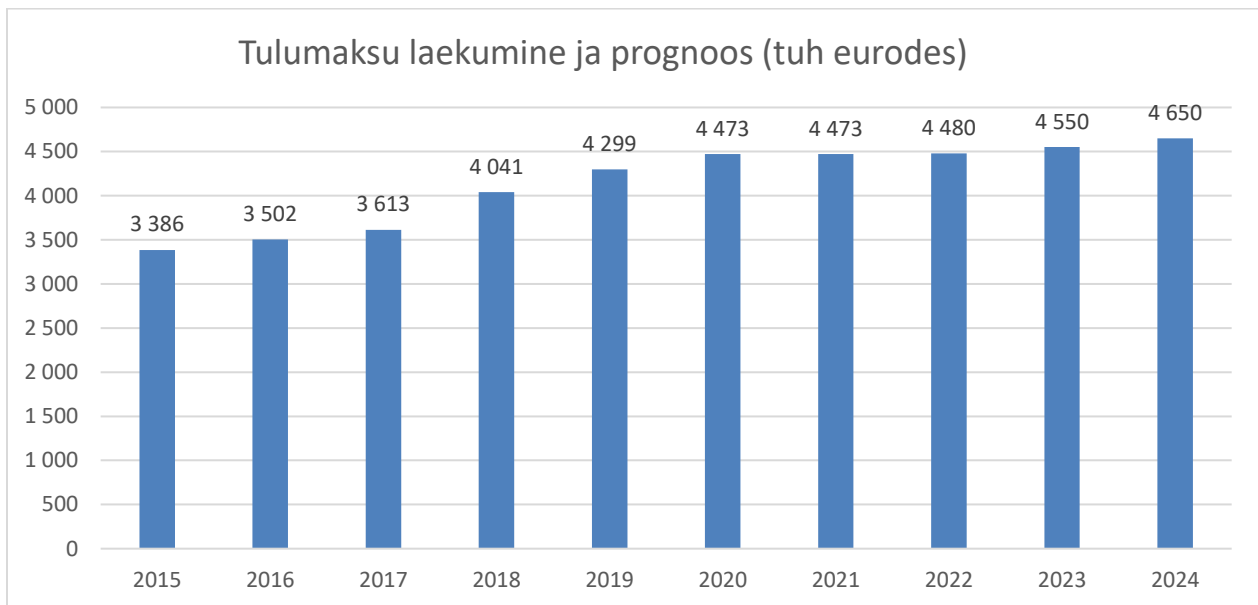
Tabel 2. Viru-Nigula valla põhitegevuse tulude prognoos 2020–2025.

	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 119 921	8 921 886	8 899 500	9 089 500	9 289 500	9 589 500
Maksutulud	4 672 500	4 672 500	4 679 500	4 749 500	4 849 500	4 999 500
sh tulumaks	4 473 000	4 473 000	4 480 000	4 550 000	4 650 000	4 800 000
sh maamaks	199 500	199 500	199 500	199 500	199 500	199 500
sh muud maksutulud	0					
Tulud kaupade ja teenuste müügist	442 653	630 000	650 000	650 000	650 000	650 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 893 748	3 505 386	3 470 000	3 570 000	3 670 000	3 820 000
sh tasandusfond	813 012	706 824	820 000	820 000	820 000	820 000
sh toetusfond	2 805 794	2 705 794	2 500 000	2 600 000	2 700 000	2 800 000
sh muud saadud toetused tegevusk	274 942	92 768	150 000	150 000	150 000	200 000
Muud tegevustulud	111 020	114 000	100 000	120 000	120 000	120 000

Põhitegevuse tulude muutus on eelarvestrateegia perioodil kavandatud konservatiivselt. Suurim tulu on füüsilise isiku tulumaksu (FIT) laekumine.

Tulumaksu laekumise prognoosi aluseks on kolm peamist komponenti: maksumaksjate arv, keskmine brutosissetulek ja FIT laekumise brutotulu protsent (riigi keskvalitsuse otsusel). Prognooside koostamisel on arvestatud piirkonna senist näitajate dünaamikat. Tulumaksu eraldamise määra tõusu otsustab keskvalitsus. 2021. aastal prognoosi kohaselt tulumaksu eraldamise määr ei muutu (11,96%). Prognooside koostamisel peab arvestama, et võimalike tagasilöövide korral ei tekiks olulisi tagasiminekuid valla eelarves.

FIT laekumise prognoos on esitatud joonisel 4. Näitaja iseloomustamiseks on kasutatud 10 aasta perioodi, mis annab ülevaatlikuma pildi FIT dünaamikast.

Joonis 4. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine ja prognoos kuni 2024.

Tabelis 3 on esitatud FIT laekumise võrdlus aastatel 2019 ja 2020. Muutuse protsent on kasv/langus konkreetse kuu kohta.

Tabel 3. 2019/2020 aasta FIT laekumise võrdlus (jaanuar-detsember).

Kuu	2019	2020	Vahe	Muutus %
Jaanuar	373 944	394 120	20 176	5,40%
Veebruar	353 618	361 437	7 819	2,21%
Märts	303 931	358 385	54 454	17,92%
Aprill	356 706	330 813	-25 893	-7,26%
Mai	381 452	392 402	10 950	2,87%
Juuni	361 788	544 341	182 553	50,46%
Juuli	370 856	345 481	-25 375	-6,84%
August	366 979	351 807	-15 172	-4,13%
September	348 135	344 513	-3 622	-1,04%
Oktoober	377 549	362 977	-14 572	-3,86%
November	349 996	345 340	-4 656	-1,33%
Detsember	353 908	366 475	12 567	3,55%
Kokku	4 298 862	4 498 091	199 229	4,63%

Kahe viimase aasta võrdluses on näha, et laekumises on täheldatav stabiilne kasv.

Maamaksu laekumises tõusu ei ole kavandatud. Kui muutuvad seaduses maksustamise alused, siis tuleb laekumise prognoosid ümber vaadata.

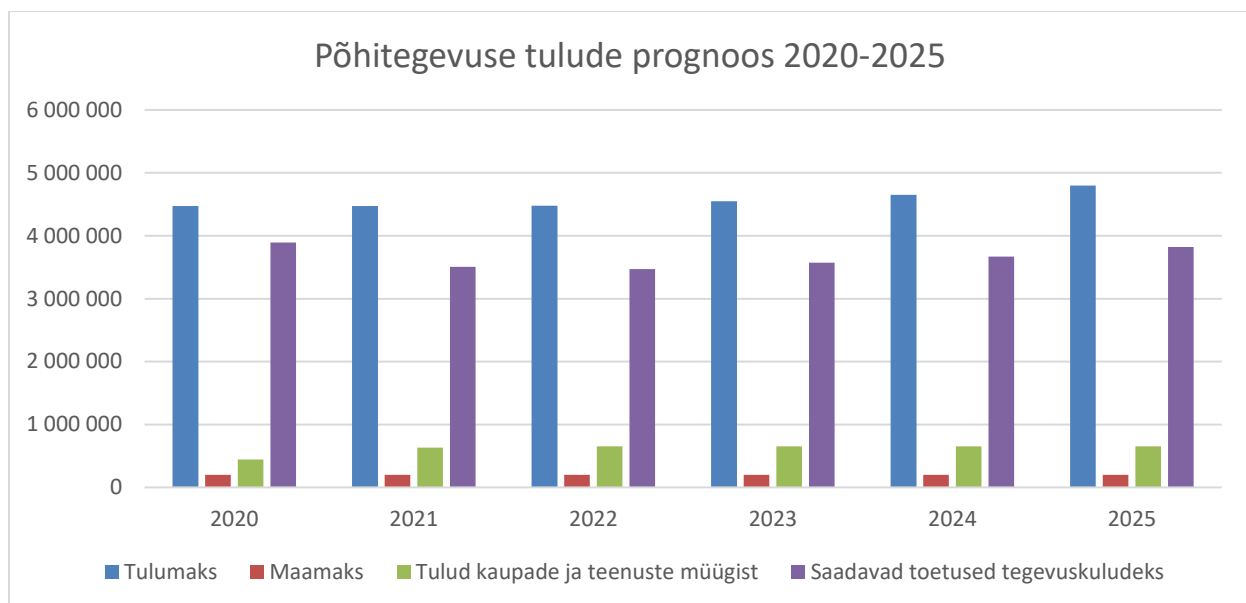
Kaupade ja teenuste müügitulude laekumise kasv on kavandatud vastavalt kohaliku omavalitsuse enda maksumäärade, üüride ja rentide muudatustest.

Riigi eelarvest laekuvate tasandusfondi ja toetusfondi osas on kavandatud laekumised konservatiivsed. Seaduse muutustest, mis korrigeerivad kohalike omavalitsuste tulubaasi aluseid, võivad summad eelarvestrateegia perioodil muutuda. Muude toetuste laekumised on prognoositud senist laekumise dünaamikat arvestades.

Põhitegevuse tulude kasv on aastate lõikes ca +2%. Kasv pidurdub 2021. ja 2022. aastal, kuna rahandusministeeriumi prognoosi kohaselt jätkub majanduslangus 2021. aastal seoses COVID-19 ja kriisist väljatulek sõltub viiruse kontrolli alla saamisest. Põhitegevuse tulude laekumist mõjutavad tegurid on järgmised:

- Üleüldine majanduse areng riigis, maakonnas ja vallas. Arvestades Eesti riigi majanduse avatust, on kõige suurem mõjutaja kogu maailma majandus ja tema käekäik.
- KOV tulubaasi mõjutavad riigi keskvalitsuse otsused – üksikisiku tulumaksu, maamaksu, riigi eelarve toetused, jt otseselt või kaudselt mõjuvad otsused.
- Euroopa Liidu projektitoetuste mahud järgmistel toetusperioodidel.
- Kohalikud otsused Viru-Nigula valla poolt osutatavate teenuste ja müüdavate kaupade maksumuste kohta.
- Eesti linnastumise jätkumine Tallinna, aga ka maakonnakeskuse Rakvere suunas.

Põhitegevuse tulude struktuuri prognoosi 2020.–2025. aastatel iseloomustab joonis 5.

Joonis 5. Põhitegevuse tulude prognoos 2020.–2025. aastatel.

Põhitegevuse tulude planeerimisel eelarvestrateegias seatakse järgmised eesmärgid:

- Põhitegevuse tulude tegelik laekumine on vähemalt 100% ja riskid on võimalikult hästi maandatud.
- Põhitegevuse tulude kasv peab olema kiirem kui põhitegevuse kulude kasv.
- Tulude suurendamine, kasutades selleks seadusega lubatud võimalusi ning paremat majandamist.

3.2. Põhitegevuse kulud

Viru-Nigula valla põhitegevuse kulude prognoos on toodud tabelis 4.

Tabel 4. Viru-Nigula valla põhitegevuse kulude prognoos 2020–2025.

	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	8 498 631	8 537 612	8 655 000	8 655 000	8 655 000	8 655 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	345 505	349 470	350 000	350 000	350 000	350 000
Muud tegevuskulud	8 153 126	8 188 142	8 305 000	8 305 000	8 305 000	8 305 000
sh personalikulud	5 383 732	5 487 620	5 470 000	5 470 000	5 470 000	5 470 000
sh majandamiskulud	2 730 759	2 655 322	2 800 000	2 800 000	2 800 000	2 800 000
sh muud kulud	38 635	45 200	35 000	35 000	35 000	35 000

Kulude struktuuris on toodud jaotus eraldi toetuste, personalikulude, majandamiskulude ja muude kulude lõikes. Vallavalitsus kui kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutus ning ametiasutuse hallatav asutus võivad sõlmida lepingu, millega kaasneb väljaminek tulevastel eelarveaastatel, juhul kui sellega on arvestatud eelarvestrateegias. Kui väljaminekuga ei ole eelarvestrateegias arvestatud, võib lepingu sõlmida ainult volikogu loal.

Põhitegevuse kulude kasv on planeeritud konservatiivselt ja on enam-vähem võrreldav põhitegevuse tulude kasvuga. Põhitegevuse kulude maht on eelarvestrateegia perioodil vahemikus 8,4-8,6 miljonit eurot. Kulude mahu kasvul on mitu põhjust:

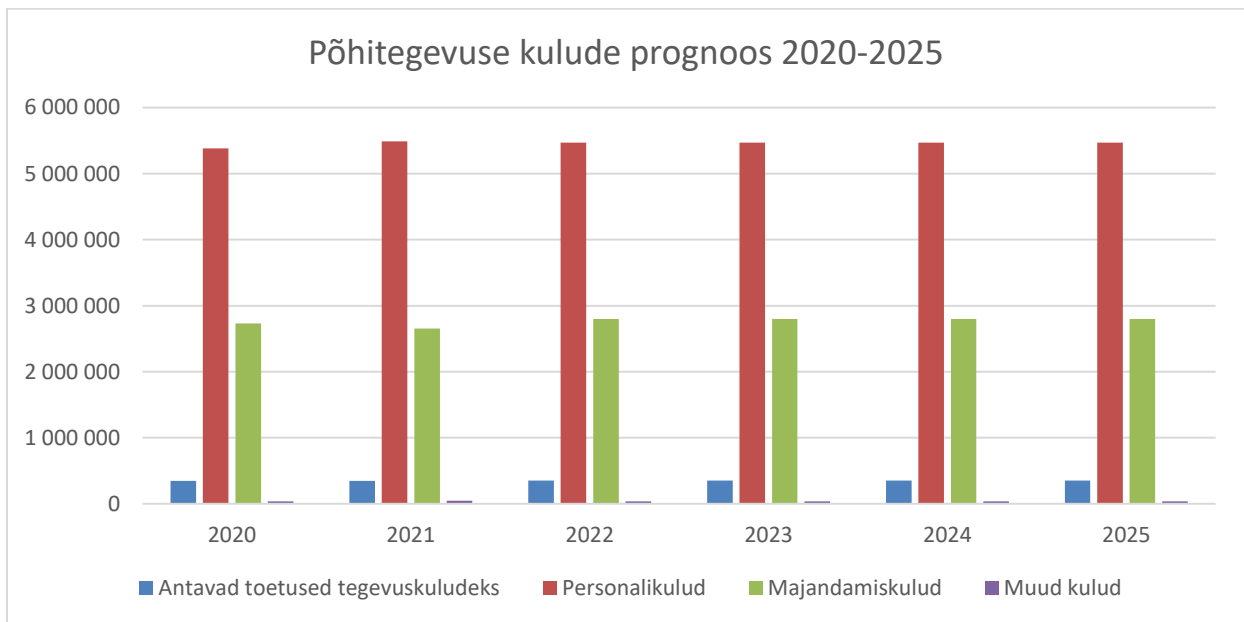
- Riigi keskvalitsuse otsused palgatõusuks riigi eelarvest. Kohalikud omavalitsused panustavad oma eelarvetest lisavahendeid, et tagada konkurentsivõimeline palgatase.
- Riigi eelarve eraldised tegevuskulude toetuseks suurenevad. Näiteks toetused sotsiaalseteks garantiideks, teede hoolduseks ja mitmesugusteks projektitoetusteks.
- Kohaliku omavalitsuse enda otsused – eelarvetasakaalu hoidmiseks suurendatakse ka teiste valdkondade alaeelarveid.
- Üleüldine hindade (THI) tõus, mis suurendab kohalike omavalitsuste müüdavate kaupade ja teenuste maksumusi.
- Põhitegevuse kulude kärpimise võimalused on järgmised:
- Optimeerida valla halduskulusid.
- Ühinemise tulemusel saavutada kaupade ja teenuste ostmisel suuremad mahud, mis annaksid võimaluse hangetel saada soodsamad hinnad.

- Optimeerida kõikide valdkondade struktuurid.
- Optimeerida taristu ülalpidamise kulusid ja vabaneda mittevajalikest varadest.
- Delegeerida vajadusel tegevused valla sõltuvatele üksustele.
- Kaasata tegevustesse kolmandat sektorit.
- Optimeerida juhtimist, tõsta töötajate motivatsiooni ja pädevusi, võimekust teha tööd produktiivsemalt.

Eesmärgid põhitegevuse kulude planeerimisel:

- Põhitegevuse kulude kasv peab jääma väiksemaks põhitegevuse kasvutempost.
- Munitsipaal töötajatele tagada eelarvestrateegia perioodil võrreldav palgakasv Lääne-Viru maakonna keskmise palgakasvuga.
- Kulude vähendamiseks vähendada juhtimiskulusid, vähendada majandamiskulusid, ühtlustada toetused, maksud jne.

Põhitegevuse kulude struktuuri prognoosi 2021. aastal iseloomustab joonis 6.

Joonis 6. Põhitegevuse kulude prognoos 2020.–2025. aastatel.

Põhitegevuse kulude struktuuris on kõige suuremad personalikulud – üle 60%, majandamiskulud moodustavad ca 1/3 kõikidest põhitegevuse kuludest. Teised kulud on väiksema osatähtsusega. Selline jaotus kehtib ka järgmistel aastatel.

3.3. Investeeringustegevuse eelarveosa

Viru-Nigula valla investeeringustegevuse prognoos on toodud tabelis 5.

Tabel 5. Viru-Nigula valla investeeringustegevus.

	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Investeeringustegevus kokku	-1 162 713	-533 355	-429 000	-429 000	-397 810	-1 359 000
Põhivara müük (+)	40 000	45 000	145 000	40 000	40 000	40 000
Põhivara soetus (-)	-1 697 647	-1 407 378	-767 275	-667 274	-776 400	-1 945 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-1 100 042	-544 355	-545 000	-445 000	-413 810	-1 375 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	614 105	863 023	222 275	222 274	362 590	570 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-82 900					
Finantstulud (+)	100	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Finantskulud (-)	-36 371	-35 000	-30 000	-25 000	-25 000	-25 000

Investeeringute kavandamise aluseks on ühinemisleping, milles on toodud vajalikud investeeringuobjektid kuni aastani 2021. Investeeringute kava täitmiseks ei piisa ainult oma eelarve vahenditest. Lisavahendid on plaanitud saada projektitoetustest ja täiendavatest laenudest. Laenude kavandamine on kooskõlas seadusega ja valla finantsvõimekusega. Investeeringud valdkondade lõikes on esitatud tabelis 6.

Tabel 6. Viru-Nigula valla investeeringud valdkondade lõikes.

	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	0	0	15 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	15 000	0	0	0
04 Majandus	1 173 007	557 690	275 000	215 000	506 400	1 665 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	250 000	202 200	0	0	242 590	450 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	923 007	355 490	275 000	215 000	263 810	1 215 000
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	234 650	758 108	15 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	155 005	583 743	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	79 645	174 365	15 000	0	0	0
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	88 700	52 080	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	55 710	48 580	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	32 990	3 500	0	0	0	0
09 Haridus	201 290	39 500	462 275	452 274	270 000	280 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	136 890	29 500	222 275	222 274	120 000	120 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	64 400	10 000	240 000	230 000	150 000	160 000
KÕIK KOKKU	1 697 647	1 407 378	767 275	667 274	776 400	1 945 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	597 605	864 023	222 275	222 274	362 590	570 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 100 042	543 355	545 000	445 000	413 810	1 375 000

Tabel 7 iseloomustab Viru-Nigula valla eelarvest kavandatud investeeringuid objektide lõikes, mis on kajastatud valla arengukavas. Rahaliselt on kõige suuremaks projektiks Aseri-Rannu-Viru-Nigula tänavavalgustuse rekonstrueerimine.

Tabel 7. Viru-Nigula valla investeerimisobjektid:

	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
01 Vallavalitsuse hoone	0	0	15 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			15 000			
04 Kirikaia 2 rekonstrueerimine (energiatõhusus+ maja ümbruse korrastamine, parkimine)	38 200	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	38 200					
04 Aseri keskväljaku rekonstrueerimine (jalgte)	0	0	30 000	0	291 400	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					242 590	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			30 000		48 810	
04 Mänguväljakud Viru-Nigula ja Kunda	0	30 000	30 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		8 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		22 000	30 000			
04 Pargi tänav Kundas	0	0	0	0	0	750 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	0	0	750 000
04 Viru-Nigula valla kergliiklusteede projekteerimine	200 000		0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	200 000					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
04 Teed, tänavad	818 007	210 000	200 000	200 000	200 000	300 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	818 007	210 000	200 000	200 000	200 000	300 000
04 Mahu sadam	0	0	0	0	0	600 000
<i>sh toetuse arvelt</i>						450 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0					150 000
04 Kunda rannaalaprojekt	0	83 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	57 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		26 000				
04 Kunda linna keskusala arendamine	0	20 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		20 000				

06 Kunda Tänavavalgustus	66 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	66 000					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
06 Aseri-Rannu-Viru-Nigula tänavavalgustus	42 150	758 108	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	32 150	583 743				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000	174 365				
06 Kunda Majanduskeskus (päikesepaneelipark, murutraktorid)	126 500	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	56 855					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	69 645					
06 Kalvi tee 2 (elekter)	0	0	15 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0		15 000			
08 Aseri Vabaajakeskus	6 805	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	6 805					
08 Kunda Spordikeskuse jooksurada ja spordirajatised, väljõusaalide täiendamine, saali põranda remonttööd	42 000	34 580	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	23 965	34 580				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	18 035					
04 Kunda sadama ettevõtlusala projekteerimine	0	40 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	27 200				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		12 800				
08 Viru-Nigula muuseumi hoone vundamentitööd	0	17 500	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		14 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	3 500				
09 Kunda lasteaed	75 000	0	452 275	452 274	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	36 940		222 275	222 274		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	38 060		230 000	230 000		
09 Kunda Ühisgümnaasiumi hoone	10 000	39 500	10 000	0	270 000	270 000
<i>sh toetuse arvelt</i>		29 500			120 000	120 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000	10 000	10 000		150 000	150 000
04 Viru-Nigula aleviku Uue tn rek.	0	103 045	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	77 500				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		25 545				

04 Aseri aleviku Kordoni tn rek.	0	71 645	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		31 500				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		40 145				
04 Kalmistumaja Kundas	116 800	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	50 000					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	66 800					
08 Kunda Tsemendimuseumi avatäidet	22 210	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	22 210					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
08 Muud projektid (Kultuurikeskuse inventar, muuseumi ATS)	17 685	0	15 000	15 000	15 000	15 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	9 535					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	8 150		15 000	15 000	15 000	15 000
09 Päikesepaneelipark (Aseri Kool)	41 290	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	39 950					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 340					
09 Vasta kooli küttesüsteemi ümberhit	39 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	24 000					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	15 000					
09 Muusikakooli ruumide remonttööd	36 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	36 000					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
KÕIK KOKKU	1 697 647	1 407 378	767 275	667 274	776 400	1 945 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	597 605	864 023	222 275	222 274	362 590	570 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 100 042	543 355	545 000	445 000	413 810	1 375 000

Investeeringute rahastamiseks on kolm võimalust – oma eelarve vabadest vahenditest, võtta laenu ja kaasata projektitoetused. Investeeringute kavas on projektitoetuste osakaal 39% ja omavahendite osakaal 61% kokku eelarvestrateegia perioodil, mis paneb suured lootused ja kõrged nõudmised projektitaotlejate kirjutajatele ja projekti läbiviijatele. Ülimalt oluline on taotlejate esitamisel järgida eelarvestrateegias vastu võetud fiskaalpoliitilisi põhimõtteid, näiteks põhitegevuse tulemi suurust.

Eesmärgid investeeringute teostamisel:

- Tagada Viru-Nigula valla ühinemislepingus olevate investeeringute täitmine.

- Võimalikult palju teha vajaduspõhiseid taotlusi Euroopa Liidu struktuurifondidesse saamaks maksimaalselt lisaraha valda vajalikeks investeeringuteks.
- Investeeringutega saavutada efekt juhtimiskulude ja majanduskulude kokkuhoiuks.
- Investeeringute tegemisel lähtuda valla tasakaalustatud ja jätkusuutlikust arengupõhimõttest.

3.4. Finantseerimistegevuse eelarveosa

Viru-Nigula valla finantseerimistegevust kajastab tabel 8.

Tabel 8. Viru-Nigula valla finantseerimistegevus.

	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Finantseerimistegevus	-369 652	-364 000	140 000	80 000	-250 000	400 000
Kohustuste võtmine (+)	0	0	500 000	430 000	100 000	750 000
Kohustuste tasumine (-)	-369 652	-364 000	-360 000	-350 000	-350 000	-350 000

Laenude võtmine on vajalik investeeringute tagamiseks ja seda tehakse kooskõlas eelarve võimekusega – vabad vahendid põhitegevuse tulemist ja kinnipidamine seadustest, mis puudutavad kohalike omavalitsuste netovõlakoormuse arvutamist.

Finantseerimistegevuse eesmärgid:

- Kohustuste võtmisel lubada maksimaalseks netovõlakoormuseks kuni 50% aastas.
- Kohustuste võtmisel ei tohi väheneda valla finantsjätkusuutlikkus.
- Kohustuste võtmine ei ole lubatud põhitegevuse kulude katteks.
- Kohustuste võtmisel lähtuda põhimõttest, et prioriteet on sellega saavutada lisaraha kaasamine.

3.5. Likviidsete varade muutus

Tabel 9 iseloomustab Viru-Nigula valla likviidsete varade dünaamikat.

Tabel 9. Viru-Nigula valla likviidsete varade muutus.

	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-130 849	-513 081	-44 500	85 500	-13 310	-24 500
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	587 356	74 275	29 775	115 275	101 965	77 465

Eesmärgid likviidsete varade planeerimisel:

- Tagada pidevalt, sh ka jooksva kuupäeval, valla arvetel likviidsus.
- Juhul, kui aastalõpu jäägis on likviidseid (vabu) vahendeid rohkem kui kavandatud, siis tohib neid kasutada ainult:
 - ✓ kohustuste kiiremaks tagasimakseks või
 - ✓ arengukavas kavandatud investeeringute teostamiseks.

Kohalike maksude rakendamist eelarvestrateegia perioodil ei kavandata. Kohalike maksude tulusus on suhteliselt tagasihoidlik ja mõnede maksude rakendamine on omakorda suure kulukusega ehk madala rentaablusega. Seaduste muutumisel võib situatsioon muutuda.

4. Ülevaade vallast

Viru-Nigula valla arvnäitajad aastatel 2020-2025 on esitatud tabelis 10.

Tabel 10. Viru-Nigula valla arvnäitajad.

	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 119 921	8 921 886	8 899 500	9 089 500	9 289 500	9 589 500
Põhitegevuse kulud kokku	8 498 631	8 537 612	8 655 000	8 655 000	8 655 000	8 655 000
Põhitegevuse tulem	621 290	384 274	244 500	434 500	634 500	934 500
Investeeringustegevus kokku	-1 162 713	-533 355	-429 000	-429 000	-397 810	-1 359 000
Eelarve tulem	-541 423	-149 081	-184 500	5 500	236 690	-424 500
Finantseerimistegevus	-369 652	-364 000	140 000	80 000	-250 000	400 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-130 849	-513 081	-44 500	85 500	-13 310	-24 500
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	780 226	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	587 356	74 275	29 775	115 275	101 965	77 465
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	3 215 922	2 851 922	2 991 922	3 071 922	2 821 922	3 221 922
Netovõlakoormus (eurodes)	2 628 566	2 777 647	2 962 147	2 956 647	2 719 957	3 144 457
Netovõlakoormus (%)	28,8%	31,1%	33,3%	32,5%	29,3%	32,8%
Netovõlakoormuse ülemäär (eurodes)	7 295 937	7 137 509	7 119 600	7 271 600	7 431 600	8 410 500
Netovõlakoormuse individuaalne ülemäär (%)	80,0%	80,0%	80,0%	80,0%	80,0%	87,7%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	4 667 370	4 359 861	4 157 453	4 314 953	4 711 643	5 266 043

5. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem

Viru-Nigula valla põhitegevuse tulemi prognoos on esitatud tabelis 11.

Tabel 11. Viru-Nigula valla põhitegevuse tulem.

	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 119 921	8 921 886	8 899 500	9 089 500	9 289 500	9 589 500
Põhitegevuse kulud kokku	8 498 631	8 537 612	8 655 000	8 655 000	8 655 000	8 655 000
Põhitegevuse tulem	621 290	384 274	244 500	434 500	634 500	934 500

Eesmärgid:

- Põhitegevuse tulem võiks katta kohustuste tagasimakse summa aastas (põhiosa + intressid).
- Põhitegevuse tulem peab kasvama.
- Põhitegevuse tulem peab tagama omafinantseerimise võimekuse koefitsiendi kasvu eelarvestrateegia perioodi lõpuks.
- Järgida fiskaalpoliitilist põhimõtet, et „heal ajal“ tuleb korjata reserve.

Eelarvestrateegias on nimetatud eesmärke järgitud.

6. Arvestusüksuse võlakoorem

Viru-Nigula valla netovõlakoormuse prognoos on esitatud tabelis 12.

Tabel 12. Viru-Nigula valla netovõlakoormus.

	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	2025 eelarve
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	3 215 922	2 851 922	2 991 922	3 071 922	2 821 922	3 221 922
Netovõlakoormus (eurodes)	2 628 566	2 777 647	2 962 147	2 956 647	2 719 957	3 144 457
Netovõlakoormus (%)	28,8%	31,1%	33,3%	32,5%	29,3%	32,8%
Netovõlakoormuse ülemäär (eurodes)	7 295 937	7 137 509	7 119 600	7 271 600	7 431 600	8 410 500
Netovõlakoormuse individuaalne ülemäär (%)	80,0%	80,0%	80,0%	80,0%	80,0%	87,7%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	4 667 370	4 359 861	4 157 453	4 314 953	4 711 643	5 266 043

Perioodil võetavad laenud kasvavad järk-järgult valla rahalisi kohustusi. Netovõlakoormus perioodil 2021–2025 jääb alla riigi poolt kehtestatud ülemääraks.

7. Tundlikkuse analüüs

Valla finantsnäitajad on kooskõlas finantsdistsipliini tagamise meetmetega KOFS vastavaid paragrahve silmas pidades.

Investeeringuteks jääb ainult valla enda eelarve vahenditest väheks. Kaasatakse laene ja projektitoetusi.

Eelarve põhitegevuse kulud kasvavad enam-vähem proportsioonis põhitegevuse tulude kasvuga. Seetõttu ei kasva ka põhitegevuse tulem. Selleks, et saavutada põhitegevuses hüppelist kasvu ja sellega parandada finantsvõimekust, oleks vaja ka riigi keskvalitsuse poolt kohalike omavalitsuste tulude baasi muutmist. Riigi huvi peaks olema see, et suurendades kohalike omavalitsuste finantsvõimekust, väheneb ka nende laenuvõtmise vajadus. Kohalike omavalitsuste laenud aga konsolideeruvad riigi eelarvesse.

Viru-Nigula valla elanike arv ja brutotulu saajate arv on suhteliselt stabiilne ning tuleb teha jõupingutusi nende näitajate kasvatamiseks. Palgakasv jääb peamiseks FIT laekumise kasvu elemendiks ka tulevikus.

Valla finantseerimistegevus on kavandatud põhimõttel, et investeeringuteks kavandada oma vahendeid ja võimalikult vähem laenu võtta. Investeeringute tegemisel on olulisel kohal välisvahendite kaasamine projektidega.